

Cirkulärnr: 15:24
Diariernr: 15/4616
Handläggare: Signild Östgren m.fl.
Avdelning: Ekonomi och styrning
Sektion/Enhet: Ekonomis analys
Datum: 2015-09-23
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Personalfrågor
Funktionshinderområdet
Äldreomsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Arbetsmarknad
Barnomsorg och utbildning
Plan- och stadsbyggnad
Miljö- och naturskydd
Rubrik: Budgetpropositionen för år 2016

CIRKULÄR 15:24

Ekonomi och styrning
Ekonomisk analys
Signild Östgren m.fl.
EJ

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Personalfrågor
Funktionshinderområdet
Äldreomsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Arbetsmarknad
Barnomsorg och utbildning
Plan- och stadsbyggnad
Miljö- och naturskydd

Budgetpropositionen för år 2016

Den 21 september presenterade regeringen 2016 års budgetproposition (2015/16:100). Vi sammanfattar de förslag inom olika områden som berör kommunerna åren 2016–2019. Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) egna kommentarer skrivs i *kursiv* stil.

Nedan sammanfattas några av de större satsningarna:

- Från höstterminen 2016 avsätts 1,5 miljard i ett riktat statsbidrag för höjda lärarlöner och 3 miljarder årligen från 2017.
- 2 miljarder avsätts för ett riktat statsbidrag till äldreomsorgen årligen 2016–2018.
- Det generella statsbidraget minskar med 850 miljoner för förändring i utjämnings-systemet.
- Höjt tak för högkostnadsskyddet inom äldreomsorgen föreslås införas 1 juli 2016 och finansieras genom en minskning av det generella statsbidraget med 74 miljoner 2016 och 148 miljoner 2017.
- Barndelen i riksnormen föreslås öka med 181 miljoner från 2016 och fritidspengen avskaffas.
- Höjd schablonersättning för nyanlända föreslås samtidigt som den prestationsbase-
rade ersättningen avskaffas och höjd ersättning för asylsökande barns skolgång
med 50 procent.
- Socialtjänsten får ett riktat statsbidrag om 250 miljoner årligen för förstärkning i
barnärenden.

forts. på nästa sida

- För fritidshemmen införs ett riktat statsbidrag om 250 miljoner 2016 och 500 miljoner 2017–2019.
- Rätt till Komvux införs och ett riktat statsbidrag införs från 2017 om 537 miljoner.
- Förbättrad utemiljö föreslås som ett engångsbidrag om 500 miljoner år 2016.
- En kommunbonus om 1,9 miljarder införs som stöd till ökat bostadsbyggande.
- Regeringen verkställer från år 2016 sparbettinget på gymnasieskolan och 470 miljoner dras från det generella statsbidraget.

Förbundet förordar att medel tillskjuts i det generella statsbidraget framför ytterligare medel som riktas mot verksamheterna. Inför år 2016 ökas de riktade statsbidragen med 18 miljarder. Den administration som detta medför samt att anpassa verksamheten till kriterier som ska följas upp överstiger vida de intäkter som erhålls.

Innehåll

Innehåll	2
Ekonomi	3
Regeringens skatteunderlagsprognos	6
Kommunalekonomisk utjämning	7
Barn och utbildning	10
Migration och Integration	14
Individ- och familjeomsorg	16
Äldreomsorg	17
Funktionshinderområdet	18
Fritid och kultur	19
Infrastruktur och fastigheter	19
Bostäder	21
Miljö och energi	22
Arbetsgivarfrågor	22
Läraryrket och lärarutbildning	27
Utbildning och universitetsforskning	30
Arbetsmarknad	31

Ekonomi

Regeringens bedömning av den makroekonomiska utvecklingen

Svensk ekonomi befinner sig i en konjunkturåterhämtning. Regeringens bedömningar över den makroekonomiska utvecklingen det senaste året visar på en stabil bild i den svenska ekonomin. Nu i budgetpropositionen prognostiseras en BNP ökning av 2,8 procent såväl 2015 som 2016. För åren 2017–2019 görs ingen prognos utan en framskrivning utifrån resursutnyttjande och befintliga resurser. Regeringens bedömning färdigställdes den 10 augusti.

Regeringen ser att en fortsatt återhämtning i omvärlden skapar förutsättningar för en förbättrad konjunkturutveckling i svensk ekonomi. I euroområdet ser återhämtningen ut att gå långsamt, även om utsikterna för den ekonomiska utvecklingen blivit ljusare under 2015. Den europeiska centralbankens expansiva penningpolitik har stimulerat exporten och förtroendet för den ekonomiska utvecklingen har stärkts bland både företag och hushåll. I USA fortsätter den goda tillväxten med en positiv utveckling av arbetsmarknaden där arbetslösheten fortsätter att minska under 2015.

I Kina pågår en omställning från en tillväxt som är driven av investeringar till en tillväxt som i större utsträckning drivs av inhemsk konsumtion, vilket innebär lägre tillväxttakt än jämfört med perioden 2000–2014. Men omställningen bjuder också på stora utmaningar och den senaste tidens omfattande turbulens på de finansiella marknaderna i Kina kan tyda på att omställningen går sämre än förväntat. Regeringen poängterar att risk finns för svagare ekonomisk utveckling dels för en stagnation i euroområdet och dels en kraftigare inbromsning i kinesisk ekonomi än vad tidigare prognoser visar. Även möjliga obalanser i tillgångspriser och geopolitiska konflikter i omvärlden bidrar till att göra prognosen mer osäker.

Förhållandevis hög BNP-tillväxt framöver dock något svagare än SKLs augustiprognos.

BNP förväntas växa i en relativt snabb takt 2015 och 2016. Det beror på flera faktorer, bland annat att efterfrågan på svensk export förväntas ta fart då konjunkturen i omvärlden förbättras. Under kommande år fortsätter även konsumtions- och investerings-tillväxten att bidra till tillväxten. Det gäller såväl hushållens som den offentliga sektorns konsumtion och investeringar i bostäder och i tjänstesektorn.

SKL har (i augusti) en något mer optimistisk bild än regeringen med en tillväxt av 3,1 resp. 3,7 procent för åren 2015 och 2016. Hushållens konsumtion och investeringarna är något starkare i förbundets bedömning.

Regeringens prognos för kommunal konsumtion visar en ökning med nära 1,7 procent per år 2015–2019, vilket är cirka 0,5 procent svagare än SKL:s prognos. SKL:s nya bedömning kommer publiceras den 8 oktober.

Tabell 1. BNP, prognos 2015–2019

Procentuell volymförändring

	2015	2016	2017	2018	2019
Hushållens konsumtion	2,1	2,5	2,8	2,8	2,6
Offentlig konsumtion	1,9	2,1	1,1	0,8	0,1
Fasta bruttoinvesteringar	3,6	3,7	3,5	3,7	3,4
Lager*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	3,7	5,2	5,0	5,0	4,7
Import	2,9	5,3	5,0	5,4	5,3
BNP	2,8	2,8	2,6	2,4	2,0
BNP kalenderkorr.	2,6	2,5	2,8	2,5	2,0
Kommunal konsumtion	2,0	2,3	1,8	1,7	0,9

* Bidrag till BNP-tillväxten.

Källa: 2016 års budgetproposition.

Arbetsmarknaden återhämtar sig

Svensk ekonomi har befunnit sig i en utdragen lågkonjunktur och arbetslösheten har länge legat på en hög nivå kring 8 procent. Eftersom arbetskraften växt snabbt har tillväxten i sysselsättning inte varit tillräckligt hög för att kunna pressa tillbaka arbetslösheten. I och med att konjunkturen förbättras i år och nästa år bedöms efterfrågan på arbetskraft öka. Därmed ökar även sysselsättningen. Det är främst inom kommunsektorn som sysselsättningen bedöms öka men även i näringslivets tjänstebranscher och i byggbranschen väntas sysselsättningen stiga i god takt. Sammantaget bedöms den kommunfinansierade sysselsättningen öka med cirka 110 000 personer 2014–2019. Medan den totala sysselsättningen ökar med över 250 000 personer. År 2018 bedöms arbetslösheten vara nära 6 procent.

Regeringen har en starkare utveckling av arbetade timmar och en snabbare nedgång i arbetslösheten än *SKL senaste bedömning, framförallt under perioden 2017–2018*.

Inflationen är låg i hela Europa och inflationsförväntningarna långt under inflationsmålet. På sikt väntas dock inflationen stiga i takt med att resursutnyttjandet ökar. Även timlönerna väntas stiga dock i modest takt. Timlönerna bedöms öka gradvis från 2,5 procent till 3,4 procent år 2019 (*liknande SKL prognos*). Medan KPI ökar från dagens noll till 1 procent nästa år och till knappt 2 procent år 2017. Därefter kommer inflationsmålet överträffas och KPI överstiga 3 procent år 2019. *SKL har något högre KPI prognos – avgörande är en snabbare uppgång av räntorna, vilket ger effekter på KPI.*

Tabell 2. Sammanfattningstabell över regeringens prognos i budgetpropositionen

Procentuell förändring om inte annat anges, prognos 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019
BNP ¹	2,6	2,5	2,8	2,5	2,0
Arbetade timmar ¹	1,2	1,5	1,5	1,1	0,4
Arbetslöshet ²	7,6	7,1	6,5	6,2	6,2
BNP-gap ³	-1,1	-0,6	0,0	0,2	0,0
Timlöner ⁴	2,5	3,0	3,2	3,3	3,4
KPI	-0,1	1,0	1,9	2,5	3,1
Finansiellt sparande i off. sektor ⁵	-0,9	-0,9	-0,5	0,0	0,3
Konsoliderad bruttoskuld ⁵	43,8	42,7	41,6	40,0	38,3

¹Kalenderkorrigerade. ²Procent av arbetskraften. ³Procent av potentiell BNP. ⁴Konjunkturlönestatistiken.

⁵Andel av BNP.

Källa: 2016 års budgetproposition.

Minskat underskott i offentliga finanser

År 2014 redovisade den offentliga sektorn ett finansiellt sparande på -67 miljarder kronor eller -1,7 procent av BNP. Underskottet beräknas minska fr.o.m. 2015. Det finansiella sparandet beräknas 2015 uppgå till -0,9 procent av BNP och förväntas vändas till överskott 2019. Staten och kommunsektorn beräknas uppvisa underskott 2015, medan ålderspensionssystemet väntas vara i balans.

Det är framför allt ett ökat statligt sparande som gör att den offentliga sektorns finansiella sparande bedöms öka. Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet bedöms minska gradvis under hela prognosperioden, både till följd av att utgående pensioner bedöms indexeras i en högre takt än avgiftsinkomstens tillväxt och att antalet pensionärer ökar. Regeringen bedömer att den kommunala sektorn får ett svagt negativt finansiellt sparande, medan sektorns ekonomiska resultat är positivt under prognosperioden

Frågor om Ekonomi kan ställas till Siv Stjernborg tfn 08-452 77 51 eller Signild Östgren 08-452 77 45, avdelningen för ekonomi och styrning.

Oförändrade arbetsgivaravgifter

De lagstadgade arbetsgivaravgifterna föreslås sammantaget vara **oförändrade 31,42 procent år 2016**. Det blir dock en förändring på en av de ingående socialavgifterna, sjukförsäkringsavgiften höjs från 4,35 till 4,85 procent. Den ökade kostnaderna för sjukpenning innebär att de utgifter som sjukförsäkringsavgiften ska finansiera ökar. Eftersom justeringen av sjukförsäkringsavgiften ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag sänks den allmänna löneavgiften med motsvarande belopp.

Även övriga delar i det rekommenderade PO-påslaget, avtalsförsäkringar och avtalspension, är oförändrade. Sammantaget är därmed arbetsgivaravgifterna år 2016 preliminärt oförändrat 38,46 procent i kommunerna resp. 44,13 procent i landstingen år 2016.

Ändrat datum för införande av arbetsgivaravgiften för ungdomar

Regeringen föreslår att den sänkta arbetsgivaravgiften för ungdomar, som inte fyllt 25 år vid årets ingång, tas bort helt redan från 1 juni 2016 i stället för som tidigare aviserats 1 juli. Det innebär en tidigareläggning med en månad för hel avgift för ungdomar. Avskaffandet av ungdomsrabatten sker i två steg; en halvering har genomförts från augusti 2015 och det blir ingen rabatt alls för ungdomar från 1 juni år 2016.

Särskild löneskatt införs för äldre

Även när det gäller de äldre, fyllda 65 år, som arbetar, blir det ökade kostnader. Detta på grund av att den särskilda löneskatten för pensionärer, som avskaffades år 2007, återinförs. Denna föreslås nu uppgå till 6,15 procent från år 2016. Regeringen föreslår således särskild löneskatt på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som fyllt 65 år vid årets ingång samt även till personer som inte har fyllt 65 år men under hela året uppburit hel allmän ålderspension enligt socialförsäkringsbalken. Regeringen anger som motiv dels likformighet, dels statsfinansiella skäl. Enligt regeringens beräkningar stärks statskassan med motsvarande 2,1 miljarder kronor netto.

I kommuner och landsting arbetar cirka 25 000 personer som är 65 år och äldre. I landstingen motsvarar lönesumman för dem 1,5–2 miljarder kronor. En ökad särskild löneskatt med 6,15 procent innebär därmed cirka 120 miljoner i ökade kostnader per år. I kommunerna rör det sig om närmare 2,5–3 miljarder och därmed ökade kostnader av cirka 180 miljoner.

Frågor om arbetsgivaravgiften kan ställas till Siv Stjernborg tfn 08-452 77 51, avdelningen för ekonomi och styrning.

Regeringens skatteunderlagsprognos

Regeringens prognos visar en mycket stark skatteunderlagstillväxt med väsentligt större ökningstal än SKL:s, framför allt i år och år 2017. Den viktigaste förklaringen är att regeringens prognos baseras på större ökning av antalet arbetade timmar. Det motverkas delvis av att regeringen också förutsätter lite lägre löneökningar än SKL 2016–2018. Den höjning av grundavdraget för personer som fyllt 65 år, som minskar skatteunderlaget med cirka 0,3 procent år 2016, har inte kunnat beaktas i SKL:s och Ekonomistyrningsverkets (ESV) prognoser.

Tabell 3. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014–2019
Reg, sep	2,9	5,0	5,3	5,2	4,7	3,9	30,3
ESV, sep*	3,2	5,4	4,7	4,4	4,5	4,2	29,3
SKL, aug*	3,2	4,8	5,6	4,3	4,3	3,9	29,0

Källa: Ekonomistyrningsverket, regeringen, SKL.

Regeringen ska innan utgången av september besluta om uppräkningsfaktorer för preliminär utbetalning av kommunal- och landstingsskatt år 2016. Vi förutsätter att upp-

räkningsfaktorerna kommer att fastställas till 1,050 för år 2015 och 1,053 för år 2016 i enlighet med regeringens prognos ovan.

Övriga förslag i budgetpropositionen som påverkar inkomstbeskattningen

Regeringen föreslår i budgetpropositionen en lång rad ändringar i beskattningen av arbetsinkomster:

1. minskade RUT- och ROT-avdrag
2. avtrappat jobbskatteavdrag för höga inkomster
3. ingen uppräkningsgräns för statlig inkomstskatt för 2016
4. Begränsad uppräkningsgräns för statlig inkomstskatt för 2017
5. Slopade avdragsrätt för privat pensionssparande
6. Slopade skattereduktioner för gåvor
7. Beskattning av utländska socialförsäkringspensioner
8. Beskattning av utländsk barnpension

Förslag nr 1, 2 och 6 är i skatteteknisk mening inte avdrag utan skattereduktioner, vilket betyder att de inte påverkar det kommunala skatteunderlaget. Förslag nr 3 och 4 påverkar endast den statliga inkomstskatten. Förslag nr 5 aviserades tillsammans med den reduktion av avdragsrätten för privat pensionssparande som gäller från och med 2015 och har varit inkluderat i SKL:s skatteunderlagsprognoser sedan dess. Förslag nr 7 och 8 påverkar det kommunala skatteunderlaget, men regeringen gör bedömningen att vid avrundning till jämna miljoner blir effekten på den offentliga sektorns inkomster noll.

Frågor om Skatteunderlaget kan ställas till Bo Legerius, tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Kommunalekonomisk utjämning

Förändringar i utjämningsystemet

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att inkomstutjämningen för kommuner och landsting ändras till de regler som gällde för beräkning av inkomstutjämningsavgifter fram till utgången av 2013.

Inkomstutjämningsavgiftsnivå kommer, som tidigare aviserats, att höjas till 85 procent i enlighet med vad som gällde till och med 2013. Det medför att femton kommuner och ett landsting (Stockholms läns landsting) får höjda avgifter. Avgiftshöjningarna ska ske successivt. Därför införs ett införandebidrag för att mildra effekterna för de som får högre avgifter. Införandebidraget kommer att försämra regleringsposten 2016 med 62 kr per invånare för kommunerna enligt preliminära beräkningar. Inget landsting får införandebidrag. Det särskilda bidrag som infördes 2014 i samband med avgiftsminskningen i inkomstutjämningen tas bort. 279 kommuner och nitton landsting får därmed ett försämrat utfall i strukturbidraget på omkring 100 kronor/invånare för kommuner och 15 kronor/invånare för landsting.

Regeringen minskar samtidigt de generella statsbidragen med 850 miljoner kronor för kommunerna och 111 miljoner för landstingen från och med 2016 som följd av de

ökade inkomstutjämningsavgifterna och minskade strukturbidragen. Detta medför att det totala utfallet för kommunerna och landstingen inte kommer att bli drygt 100 kronor/invånare för flertalet kommuner eller 13 kronor/invånare för alla landsting (utom Stockholm) som regeringen uppger i såväl budgetproposition som i lagrådsremiss. Exakt hur utfallet för enskilda kommuner blir kommer att framgå när SCB den 1 oktober publicerar de preliminära beräkningar för utjämningsystemet för 2016. SKL kommer att redovisa ett cirkulär i samband med detta.

Under våren var Statskontorets förslag till förändringar av kostnadsutjämnings delmodeller för förskolan respektive individ- och familjeomsorgen ute på remiss. Regeringen skriver att de föreslagna förändringarna inte kommer att genomföras 2016, men meddelar inte om eller när förändringarna kommer att ske.

Tabell 4. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Totalt enligt cirkulär 15:14	63 624	64 259	64 323	64 323
Regleringar enligt finansieringsprincipen				
Frivilliga nationella prov SO och NO	-26	-26	-26	-26
Stödboendereform	-14	-27	-27	-27
Höjt takbelopp högkostnadsskydd ÄO	-74	-148	-148	-148
Höjning av barndelen i riksnormen	181	181	181	181
Övriga regleringar				
Kompensation för slopad nedsättning av sociala avgifter för unga	49	-2	-2	-2
Minskning med anledning av förändrad inkomstutjämnings	-850	-850	-850	-850
Kompensation för nedsättning av fastighetsavgiften				64
Kompensation för sänkt skatt för pensionärer	1 193	1 193	1 193	1 193
Utjämningsbelopp (netto) enligt avtal mellan Danmark och Sverige	-19	-19	-19	-19
Justering för skatteväxling 2015	60			
Totalt enligt detta cirkulär	64 125	64 562	64 626	64 690

Tabell 5. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Kronor per invånare

	2016	2017	2018	2019
Totalt enligt cirkulär 15:14	6 447	6 415	6 327	6 253
Regleringar enligt finansieringsprincipen				
Frivilliga nationella prov SO och NO	-3	-3	-3	-3
Stödboendereform	-1	-3	-3	-3
Höjt takbelopp högkostnadsskydd ÄO	-7	-15	-15	-14
Höjning av barndelen i riksnormen	18	18	18	18
Övriga regleringar				
Kompensation för slopad nedsättning av sociala avgifter för unga	5			
Minskning med anledning av förändrad inkomstutjämnning	-86	-85	-84	-83
Kompensation för nedsättning av fastighetsavgiften	0	0	0	6
Kompensation för sänkt skatt för pensionärer	121	119	117	116
Utjämningsbelopp (netto) enligt avtal mellan Danmark och Sverige	-2	-2	-2	-2
Justering för skatteväxling 2015	6			
Totalt enligt detta cirkulär	6 498	6 445	6 357	6 289

Regleringar enligt finansieringsprincipen

De nationella proven i grundskolans årskurs 6 i de samhällsorienterande ämnena (SO) och de naturorienterande ämnena (NO) har gjorts frivilliga för skolan att anordna. Kommunerna har tidigare kompenserats för de tillkommande kostnaderna. Med anledning av att proven numera är frivilliga minskas anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämnning med 26 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Regeringen avser att under hösten 2015 lämna en proposition till riksdagen med förslag om en ny placeringsform, boende för stöd och tillsyn (**stödboende**) inom **den sociala barn- och ungdomsvården** som beräknas träda i kraft under 2016. Placeringsformen beräknas innebära lägre kostnader för kommunerna och regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 14 miljoner kronor 2016 och 27 miljoner per år fr.o.m. 2017.

Placeringsformen är under remissbehandling och ingen förhandling har skett enligt finansieringsprincipen om denna indragning.

Regeringen föreslår att **takbeloppen i högkostnadsskyddet inom äldreomsorgen** höjs fr.o.m. och med den 1 juli 2016. Förslaget medför att kommunernas möjlighet till avgiftsuttag ökar och därför minskar anslaget med 74 miljoner kronor 2016 och 148 miljoner per år fr.o.m. 2017.

Regeringen föreslår en ytterligare **förstärkning av barndelen i riksnormen** för ekonomiskt bistånd och ökar anslaget med 181 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

Övriga ekonomiska regleringar

Avskaffandet av **nedsättningen av socialavgifterna för unga** föreslås träda i kraft den 1 juni 2016, jämfört med som tidigare aviserat den 1 juli samma år, varför kompensationsen avseende 2016 är 49 miljoner kronor högre än vad som beräknades i Vårändringsbudgeten för 2015. Från och med 2017 uppgår den sammanlagda ökningen till 47 miljoner kronor jämfört med tidigare beräkning.

Regeringen föreslår att **avgiftsnivåerna i inkomstutjämnningen** återställs till de nivåer som gällde fram t.o.m. 2013 dvs. att de länsvisa skattesatserna för avgiftsskyldiga kommuner fastställs utifrån 85 procent av medelskattesatsen 2003. Det särskilda bidraget till de kommuner som fick minskade intäkter från bidrag eller ökade kostnader för avgifter till följd av den sänkning av inkomstutjämningsavgiften som trädde i kraft 2014 avskaffas. Anslaget minskas därför med 850 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Den tioåriga **nedsättningen av fastighetsavgift** för nybyggda bostäder utvidgas genom att fastighetsavgiften sätts ned helt även år 6–15 efter värdeåret. Kommunernas inkomster från fastighetsavgiften minskar stegvis fr.o.m. 2018 t.o.m. 2027. För 2018 har anslaget tidigare beräknats till 64 miljoner kronor och för 2019 kommer ytterligare 64 miljoner tillskjutas.

Det **förhöjda grundavdraget för pensionärer** förstärks på så sätt att pensionärer inte beskattas högre än löntagare som är yngre än 65 år för inkomster upp till cirka 120 000 kronor per år. Det förhöjda grundavdraget förstärks även för dem med inkomster upp till cirka 240 000 kronor per år. Förslaget medför att det kommunala skatteunderlaget minskar och kommunerna kompenseras med 1 193 miljoner kronor.

I **skatteavtalet mellan Sverige och Danmark** om vissa skattefrågor, regleras hur länderna ska kompensera varandra för minskade skatteintäkter till följd av att pendlare mellan länderna beskattas i arbetslandet och inte i bosättningslandet. För 2016 minskas anslaget med 19 miljoner kronor.

En **justering på grund av fel belopp i skatteväxlingen 2015** görs under 2016.

Frågor om Kommunalekonomisk utjämning kan ställas till Anders Folkesson, tfn 08-452 73 37 och Mona Fridell, tfn 08-452 79 10, avdelningen för ekonomi och styrning.

Barn och utbildning

Höjd ersättning till kommuner för asylsökande barns skolgång

Schablonersättningen för asylsökande barns skolgång höjs med 50 procent. För 2016 avsätts 393 miljoner, för 2017 beräknas 291 miljoner, för 2018 beräknas 243 miljoner och för 2019 beräknas 224 miljoner.

Idag saknas ersättning för tid i förskolan utöver den som avser allmän förskola samt fritidshem. Behovet av reguljär förskola och fritidshem för asylsökande barn kommer sannolikt att öka då vuxna asylsökande i större utsträckning än idag ska erbjudas insatser under asyltiden, t ex svenskundervisning genom studieförbund.

Mer undervisning i matematik i mellanstadiet

I budgetpropositionen för 2014 föreslogs att undervisningstiden i matematik i grundskolan och motsvarande skolformer bör utökas med motsvarande en timme i veckan för årskurserna 4–6 med början höstterminen 2016. För att kompensera kommunerna för detta ökas anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* med 245 miljoner för 2016 och 490 miljoner fr.o.m. 2017.

Riksdagen beslutade i mars 2015 om ett tillkännagivande till regeringen om att undervisningstiden i matematik bör utökas även för elever i årskurs 7–9. Regeringen har påbörjat samtal med allianspartierna om grundskolans timplan, detta mot bakgrund av Skolverkets förslag om en ny reglering av timplanen.

Riktat statsbidrag till höjda lärarlöner införs

Från halvårsskiftet införs ett riktat statsbidrag till höjda lärarlöner på 1,5 miljard. Från år 2017 uppgår statsbidraget till 3 miljarder, läs mer under avsnitt arbetsgivarfrågor.

Obligatorisk kartläggning av nyanlända elevers kunskaper

Från och med den 1 januari 2016 införs en skyldighet att kartlägga och bedöma nyanlända elevers kunskaper. Kommunerna kompenseras för detta genom att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 60 miljoner per år fr.o.m. 2016.

Obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1

Riksdagen kommer under hösten 2015 besluta om att det införs obligatoriska bedömningsstöd i läs- och skriv-utveckling samt matematik i årskurs 1 i grundskolan och grundsärskolan. Avsikten är att skyldigheten ska börja gälla den 1 juli 2016. Kommunerna kompenseras för detta genom att anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* ökas med 13 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

De numera frivilliga nationella proven i SO och NO

De nationella proven i SO och NO i grundskolans årskurs 6 är numera frivilliga att genomföra. Med anledning av det minskas anslaget *Kommunalekonomisk utjämning* med 26 miljoner per år fr.o.m. 2016.

Nya medel för höjd personaltäthet i fritidshemmet

För 2016 avsätts 250 miljoner och åren därefter beräknas 500 miljoner per år. Satsningen föreslås bestå i huvudsak av ett statsbidrag för att höja personaltätheten, men även till viss del av insatser för att på andra sätt höja kvaliteten på undervisningen.

Det framgår inte av budgetpropositionen att det handlar om ett riktat statsbidrag, men det är så satsningen presenteras i regeringens PM "Investeringar i skolan för mer kunskap" daterad den 1 september 2015.

Nytt riktat statsbidrag för skolbibliotek

Det införs ett riktat statsbidrag för personalförstärkningar i skolbibliotek. För 2016 avsätts 15 miljoner och åren därefter 30 miljoner per år.

Fortsatt riktat statsbidrag för elevhälsan

I enlighet med vårändringsbudgeten för 2015 avsätts fortsatta medel för att förstärka och utveckla elevhälsan. Från och med 2016 avsätts 200 miljoner, som bl.a. innefattar ett fortsatt riktat statsbidrag för personalförstärkningar inom elevhälsan avseende skol-läkare, skolsköterska, skolkurator och skolpsykolog. Av dessa medel öronmärks 1,5 miljon 2016 för att arbeta med att stödja familjehemsplacerade barn i deras skolgång.

Förstärkning av Läsllyftet och förlängning av Matematiklyftet

Under 2014–2018 pågår satsningen Läsllyftet för att stärka lärares kompetens i läs- och skrivutveckling. Regeringen avsätter nu mer medel till Läsllyftet; 25 miljoner för 2016, 50 miljoner för 2017, 25 miljoner för 2018 och 20 miljoner för 2019.

Matematiklyftet, som är en liknande satsning, och som ursprungligen skulle ha avslutats 2016, förlängs. För 2017 respektive 2018 avsätts 13 miljoner för riktade insatser för att nå de lärare som ännu inte deltagit i satsningen och för att stödja de huvudmän vars lärare redan deltagit. Från och med 2019 beräknas 5 miljoner kronor årligen för att underhålla och utveckla det didaktiska stödmaterial som tagits fram inom ramen för satsningen och för att ge huvudmännen möjlighet att fortsätta med Matematiklyftet även på längre sikt.

Avsevärt mer pengar till det riktade statsbidraget för läxhjälp

I den beslutade budgeten för 2015 finns 390 miljoner avsatta för obligatorisk läxhjälp i anslaget *Kommunalekonomisk utjämning*. Något obligatorium införs dock inte och i enlighet med vårändringsbudgeten för 2015 kommer dessa medel fr.o.m. 2016 tas bort från utjämningsanslaget och istället kunna sökas som ett riktat statsbidrag för frivilligt anordnande av läxhjälp. Redan idag finns ett sådant bidrag men det omfattar betydligt mindre pengar.

Riktat statsbidrag även för upprustning av utemiljön

Det finns redan 330 miljoner per år avsatt för 2016–2018 för ett riktat statsbidrag avseende upprustning och miljöanpassning av skollokaler. Regeringen föreslår nu dessutom ett tidsbegränsat riktat statsbidrag för att förbättra och rusta upp utemiljön vid förskolor, grundskolor och motsvarande skolformer och fritidshem. Även gymnasieskolor och gymnasiesärskolor kan komma att ingå i satsningen. För detta avsätts 500 miljoner kronor 2016.

Besparingar på gymnasieskolan

Regeringen genomför från och med 2016 en årlig besparing på 470 miljoner kronor. Det är en följd av förväntningar från regeringens sida att den senaste gymnasieskolan skulle bli billigare genom bättre planeringsförutsättningar, större gruppstorlekar, färre håltimmar och snabbare genomströmning. Från början avsågs en besparing på 1,9 miljarder kronor årligen. Besparingen skulle genomföras genom en stegvis uppräknings med 675 miljoner 2012 tills den totala nivån uppnåddes 2015. Efter synpunkter från SKL och utredning av Statskontoret lades besparingen tillbaka inför 2013. Man avsåg då att återkomma med en besparing från 2016, vilken nu sätts i verket.

SKL:s styrelse har under våren uttryckt oro för den planerade neddragningen till regeringen och påvisat att inga av de antaganden som legat till grund för beräkningarna hitintills kunnat infrias. Av nu föreliggande budgetproposition framgår t.ex. att genomströmningen inte ökat.

Förbundet har konstaterat att en sådan besparing leder till mindre lärartäthet och ett mer begränsat utbud, det blir t ex svårare att hålla uppe undervisning i yrkesämnen när få elever väljer den. För att kunna möta en sådan neddragning behövs att verksamheten kan bedrivas i andra former t.ex. att fjärrundervisning blir tillåten.

Övriga frågor om gymnasieskolan

Vid arbetsplatsförlagd utbildning är förekomsten av utbildade handledare en avgörande faktor för en god lärmiljö. Skolverkets uppdrag att genomföra utbildning för handledare på arbetsplatser förlängs med ett år t.o.m. 2017. Regeringen vill dessutom ställa villkor att en handledare genomgått utbildning för att statsbidraget ska utgå. Regeringen föreslår att det statsbidrag som lämnas för den arbetsplatsförlagda delen av den gymnasiala lärlingsutbildningen ska minskas med 10 000 kronor per lärling och läsår fr.o.m. den 1 januari 2016. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 88 miljoner kronor 2016 och beräknar en minskning med 95 miljoner 2017 och 100 miljoner årligen fr.o.m. 2018.

Tekniksprånget är en praktiksatsning som syftar till att bredda intresset bland unga kvinnor och män med gymnasieexamen från teknik- eller naturvetenskapsprogrammet för att söka ingenjörsutbildning. Regeringen föreslår nu att satsningen förlängs t.o.m. 2017.

Riksdagen har beslutat avskaffa möjligheten om beslut att en internatskola ska ha ställning som riksinternat. Därmed kommer statsbidraget för riksinternat att förändras. Fler elever förväntas därmed i stället söka utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB).

Vuxenutbildning

Regeringen aviserar en rättighet till vuxenutbildning för alla som saknar allmän och särskild behörighet fr.o.m. 2017. En rättighet för dem som genomgått gymnasieskolans yrkesutbildning att läsa upp allmän behörighet finns redan idag. Den aviserade rätten gäller även de som avbrutit gymnasieskolan. För ändamålet avsätts 537 miljoner i riktade medel från detta år.

Exakt vad den aviserade rättigheten innebär framgår inte. Det gäller t.ex. omfattningen av ämnen för den allmänna behörigheten. Det är heller ännu inte klart hur många poäng en individ får läsa upp för den särskilda behörigheten. Det går därför idag inte att bedöma det ekonomiska utfallet eller om förslaget bedöms få omfördelningseffekter mellan kommuner. Regeringen avser att återkomma med närmare förslag om den tänkta utformningen.

Vad avser Yrkesvux avser regeringen avsätta 4 350 nya helårsplatser utöver de cirka 6 000 platser som fördelats efter höst- och vårbudget 2015. Regeringen avser att reservera delar av denna satsning för elever i sfi och svenska som andraspråk. Motsvarande ökning – i jämförelse med 2015 – blir 5 000 helårsplatser 2017.

Utöver dessa platser avsätts en volym avseende generella komvuxplatser. Det finns därutöver även 3 675 Komvux/yrkesvuxplatser avsedda för utbildningskontrakt för personer i åldern 20–24 år samt 3 551 vuxenutbildningsplatser avseende Trainee. Även för folkhögskolan avsätts medel motsvarande 2 000 årsplatser för satsningar i kombination arbete och utbildning.

Vad gäller yrkeshögskolan föreslår regeringen en utvidgning med 2 500 platser 2016 och 6 000 platser 2017 jämfört med innevarande år.

Förbundet är positivt till en ökad satsning på Yrkesvux och yrkeshögskola. I landet finns generellt obalanser mellan tillgång och efterfrågan oavsett om en region har stark tillväxt eller visar på en svagare utveckling med varsel och stigande arbetslöshet. Det ställer krav på snabb kompetenshöjning. Yrkesvux och yrkeshögskola har visat sig vara träffsäkra och effektiva vid snabba förändringar. Förbundet ser det dock som nödvändigt att de medel som nu avsätts för olika specifika ändamål inom vuxenutbildningen kan användas flexibelt.

Frågor om förskola och grundskola kan ställas till Eva-Lena Arefäll, tfn 08-452 79 45 och om gymnasieskola och vuxenutbildning till Mats Söderberg, tfn 08-452 79 42, avdelningen för utbildning och arbetsmarknad.

Migration och Integration

Schablonersättningen i flyktingmottagandet höjs och den prestationsbaserade ersättningen tas bort

Schablonersättningen per nyanländ som mottas i en kommun fr.o.m. 1 januari 2016 föreslås höjas från 83 100 till 125 000 kronor för personer som inte fyllt 65 år. För personer över 65 år föreslås ersättningen höjas från 52 000 till 78 200 kronor. I samband med det tas den prestationsbaserade ersättningen bort.

Förändringen innebär i praktiken en höjning av ersättning till kommunerna mellan cirka 10 och 50 procent per mottagen individ beroende hur den tidigare prestationsbaserade ersättningen annars hade delats ut.

Ersättning för tomhyror

Taket på högst 12 000 kronor tas bort för ersättning till kommuner för hyreskostnader under tiden en lägenhet har gjorts tillgänglig för anvisning till att en nyanländ flyttar in.

Ersättning för sfi till nyanlända i anläggningsboende

I vårändringsbudget för 2015 tillfördes 50 miljoner kronor för ersättning till kommunerna för sfi till personer med uppehållstillstånd som vistas i anläggningsboende i avvaktan på kommunplacering. Regeringen anser att motsvarande satsning ska fortsätta under perioden 2016–2019. Även kostnader för resor till sfi-undervisning, om det finns behov av det, ska ersättas.

Av propositionen framkommer inte om resor ska ersättas till den enskilde genom Migrationsverket eller på annat sätt.

Insatser för fler sfi-lärare och kompetensutveckling

Regeringen har tidigare aviserat ett sfi-paket som innehåller tre delar: kompetensutveckling i svenska som andraspråk, insatser för att fler ska vilja bli sfi-lärare samt stöd till sfi-lärare för att undervisa elever som är illitterata/analfabeter eller som har ett modersmål med ett annat alfabet än det latinska. Från och med år 2016 föreslår regeringen att 100 miljoner kronor per år avsätts för dessa satsningar.

Utbildningsplatser inom Yrkesvux öronmärks för sfi-elever

Regeringen föreslår att en del av de 4 350 utbildningsplatser som tillkommer på Yrkesvux 2016 ska öronmärkas för elever i sfi och svenska som andraspråk inom Komvux och sårvux på grundläggande nivå. Syftet är att det ska finnas bättre förutsättningar att kombinera sfi med andra kurser inom vuxenutbildningen, se avsnitt barn och utbildning.

Fortsatt ytterligare § 37-medel för samverkan med civila samhället

Regeringen avsätter fortsatt ytterligare medel 2016–2019 till verksamhet med flyktingguider och familjekontakter. 30 miljoner kronor tillförs anslaget för 2016 och 40 miljoner för respektive år 2017–2019.

Fortsatt ytterligare § 37-medel för insatser som skapar beredskap och kapacitet

Regeringen avsätter fortsatt ytterligare 20 miljoner kronor per år för insatser i kommunerna för att skapa beredskap och tillräcklig mottagningskapacitet. Medlen kan sökas av kommunerna från länsstyrelserna.

Höjd ersättning för asylsökande barns skolgång och eventuellt ökat behov av förskola och fritidshem

Schablonersättningen för asylsökande barns skolgång höjs med 50 procent, se avsnittet barn och utbildning.

Regeringen aviserar lagstiftning om mottagande av nyanlända

Regeringen avser att föreslå en ny lag som innebär att alla kommuner kan anvisas att ta emot nyanlända för bosättning i kommunen. Tidpunkt för ny lagstiftning anges inte i propositionen. I tidigare promemoria (Ds 2015:33) från arbetsmarknadsdepartementet har ikraftträdandedatum föreslagits till 1 juli 2016.

Översyn av asyl- och flyktingmottagandet

Regeringen aviserar också att den ska föreslå åtgärder för att skapa ett sammanhållet system som skapar förutsättningar för en effektiv asyl- och återvändandeprocess, främja en snabb etablering i arbets- och samhällslivet, samt bidra till att ge kommuner och landsting goda planeringsförutsättningar så att en långsiktighet i mottagandet kan främjas. I översynen ingår även att se över statens styrmedel liksom ersättningssystemet till kommuner och landsting för mottagande av asylsökande.

Ny placeringsform och differentierade schabloner för boendekostnader för ensamkommande barn

I syfte att öka kostnadseffektiviteten, förenkla regelverket och minska den administrativa bördan inför regeringen differentierade schabloner för statlig ersättning till kommunerna. Regeringen avser också att införa en ny placeringsform, s.k. stödboende, som komplement till befintliga placeringsformer.

Från den 1 juli 2016 föreslås att ersättning för överenskomna platser utgår med ett schablonbelopp per dygn och mottaget barn som är olika beroende på om barnet blir placerat i HVB-hem eller familjehem. Från den 1 januari 2017 föreslås att motsvarande schablonersättningar införs för ej överenskomna platser. Regeringen planerar att under hösten 2015 lämna en proposition till riksdagen med förslag om införande av s.k. stödboende. Även denna placeringsform ska ersättas med ett schablonbelopp. Närmare bestämmelser om ersättningarna regleras i förordning.

På asylsidan ökas anslagen p.ga ökning av asylsökande och längre handläggningstider men efter uppehållstillstånd minskar anslagen. Samma ansvar för kommunerna före som efter PUT. Förbundet kan konstatera att stora eftersläpningar av ersättningarna till kommunerna finns. Inga nivåer på schablonerna i budgetpropositionen.

Frågor om Migration och integration kan ställas till Karin Perols, tfn 08-452 76 82 och Lotta Dahlerus tfn 08-452 73 70, avdelningen för utbildning och arbetsmarknad och om ensamkommande barn till Elisabeth Melin, tfn 08-452 76 04, avdelningen för vård och omsorg.

Individ- och familjeomsorg

Stabilisera och förstärka situationen inom den sociala barn- och ungdomsvården

Under perioden avsätts 250 miljoner kronor årligen till kommunerna för att anställa personal, plus satsningar på kompetens och kvalitet. Det framgår inte hur regeringen avser att stödja kompetens och kvalitet. Det framgår däremot att det finns behov av fortsatt stöd till systematisk uppföljning via BBIC, statistikutveckling vad gäller barnavårdsnämningar mm och att samverkan mellan socialtjänst och hälso-och sjukvård behöver utvecklas.

Förslaget om införande av ny boendeform, stödboende för barn och unga utan behandlingsinsatser beräknas ge lägre kostnader för kommunerna, och anslaget för Kommunalekonomisk utjämning minskas med 14 miljoner kronor 2016 och med 27 miljoner från år 2017, se avsnittet om ekonomi.

Regeringen lyfter fram vinsterna med **de regionala stödstrukturerna**, men beskriver att det ännu finns utmaningar och behov av fortsatt stöd till EBP (evidensbaserad praktik) för god kvalitet inom socialtjänsten. Den regionala samverkansstrukturen på barn-och unga området framhålls som exempel för att stärka regional utveckling. Regionalisering av familjehemsutbildning och arbetet med överenskommelser om placerade barns hälsa tas som exempel.

En ny strategi för ANDT

En ny ANDT-strategi ska påbörjas under 2016. För detta avsätter regeringen 164 miljoner kronor i anslag under 2016 (259 miljoner under 2015), 214 miljoner 2017–2018 samt 184 miljoner 2019.

Finansiella samordningsförbund

Regeringen föreslår att medlen till de finansiella samordningsförbunden inom välfärds- och rehabiliteringsområdet från och med år **2016 ökas med 59 miljoner** kronor per år till totalt **339 miljoner** 2016. Fler förbund förutsätts bildas vilket innebär att förstärkning är nödvändig för att inte bidraget ska urholkas.

Reformer som påverkar ekonomiskt bistånd

Reformer som regeringen genomför som exempelvis förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen, slopad bortre tidsgräns i sjukförsäkringen, höjning av underhållsstödet och grundnivån i föräldrapenningen och att fler kvinnor och män kommer i utbildning och i jobb, kan leda till ett minskat behov av ekonomiskt bistånd.

Frågor om Individ- och familjeomsorgen kan ställas till Kjerstin Bergman, tfn 08-452 76 57, avdelningen för vård och omsorg och finansiella samordningsförbund och ekonomiskt bistånd till Leif Klingensjö, tfn 08-452 78 51.

Äldreomsorg

Ökad bemanning i äldreomsorgen

Regeringen satsar 1 miljard kronor av årets budget för att öka bemanning i äldreomsorgen i syfte att skapa ökad trygghet och kvalitet för den enskilde. Att utöka bemanningen kan förväntas förbättra arbetsmiljön och därigenom öka attraktionskraften för yrken inom äldreomsorgen. Från 2016–2018 utgår 2 miljarder per år

Utbildning av personal

För utbildning av personal inom äldre- och funktionshinderområdet avsätts 200 miljoner under ett år, 2016.

Höjt takbelopp i äldreomsorgens avgiftsuttag aviseras

Höjt takbelopp i maxtaxa i äldreomsorgen föreslås. Där sas att regeringens avsikt är att de båda takbeloppen avseende hemtjänst och dagverksamhet respektive del av flerbäddrum i särskilt boende höjs med 211 kronor per månad, till 1 991 kr/mån från 1 juli 2016. Halvårseffekten på 74 miljoner och helårseffekten 148 miljoner tas från den kommunalekonomiska utjämningen som minskas med motsvarande belopp.

Nya pengar till bostäder

Ett investeringsstöd för ombyggnation/nybyggnation av särskilt boenden samt bostäder till äldre på den ordinarie bostadsmarknaden (seniorbostäder och trygghetsboenden) införs om 150 miljoner 2016, 300 miljoner 2017 och 400 miljoner för perioden 2018–2019.

Regeringen satsar betydligt på ökat byggande, energieffektiviseringar m.m., läs mer under avsnitt bostäder.

Frågor om Äldreomsorg kan ställas till Greger Bengtsson tfn 08-452 75 19, avdelningen för vård och omsorg.

Funktionshinderområdet

Verkligen låg uppräkningsnivå av timersättningen

Nivån på ersättningen för personlig assistans enligt SFB 2016 anges i budgeten till 288 kronor/timme. Detta är en uppräkningsnivå med 4 kronor/timme eller 1,4 procent jämfört med årets nivå.

Assistansersättningsutredningens förslag till ny modell för assistansersättningen har inte kunnat genomföras utan ny utredning. I avvaktan på detta väljer regeringen att besluta att ersättningen kommer att räknas upp med 1,4 procent årligen tills vidare. Försäkringskassans uppgift att lämna förslag till schablonbelopp upphör därmed. Den låga uppräkningsnivån som inte motsvarar beräknade kostnadsökningar för verksamheten motiveras med att kostnader i kalkylen för assistansersättningen är för högt beräknade. Regeringen ställer sig därmed bakom Assistansersättningsutredningens bedömning av att ersättningsnivån är för hög. Den bedömningen grundar sig i huvudsak på att man ansåg att uppräkningsnivån varit för hög vissa perioder, inte på någon bedömning av kostnaderna för att utföra assistans.

Den låga uppräkningsnivån riskerar att ge kommunerna ökade kostnader och försämra kvalitén på assistansen. Vad gäller förslaget från assistansersättningsutredningen om att kommunernas kostnader för sjuklöner hos privata assistansordnare ska läggas in i schablonen lämnas fortfarande inget besked. Det är mycket angeläget att den dyra och krångliga ordningen med ett kommunalt ansvar för privata företags sjuklönekostnader ändras.

Glasögonbidrag till barn

Angående bidrag för glasögon till barn och unga avser regeringen att fr.o.m. 2016 avsätta 120 miljoner kronor per år för att barn och unga 0–19 ska få bidrag för glasögon. Innebär en åldershöjning av subventionen till 19 år från nuvarande 7 år.

Utveckla samordningsmetoder

Regeringen avser att initiera en systematisk utvärdering och utveckling av befintliga samordningsmetoder i kommuner och landsting i syfte att uppnå en strukturellt stärkt samordning för barn och unga med funktionsnedsättningar som har flera stöd, omsorgs- och vårdkontakter. Satsningen avser därutöver att omfatta metodutveckling kring ett strukturellt föräldrastöd samt till utveckling av arbetssätt och metoder som ökar barnens och de ungas egna inflytande och självbestämmande. Fokus ska ligga på unga med funktionsnedsättning som är på väg ut i vuxenlivet.

Frågor om funktionshinderområdet kan ställas till Henrik Gouali, tfn 08-452 77 95, avdelningen vård och omsorg eller Peter Sjöquist, tfn 08-452 77 44, avdelningen för ekonomi och styrning.

Fritid och kultur

100 miljoner till sänkta avgifter inom musik – och kulturskolan

100 miljoner kronor avsätts årligen fr.o.m. 2016 som bidrag för att främja låga taxor i den kommunala musik- och kulturskolan. Syftet med bidraget menar man är att göra den kommunala musik- och kulturskolan mer tillgänglig och jämlik.

Det är ännu inte klart hur fördelningsnyckeln kommer att se ut men man avser att ge Statens kulturråd i uppgift att fördela medlen.

SKL anser att det är märkligt att föregå pågående utredning som ska ta fram en nationell strategi för den kommunala musik- och kulturskolan (dir. 2015:46). Utredaren ska bl.a. kartlägga och beskriva den kommunala musik- och kulturskolans verksamhet i Sverige och identifiera hinder för deltagande, vari avgifter är en faktor.

Kunskapen kring avgifternas påverkan på tillgänglighet är dessutom bristfällig. Medlen borde därför rimligtvis inkludera även uppföljning där man kan studera effekterna och dra relevanta slutsatser. Erfarenhet hos kommuner som aktivt arbetat med att nå nya grupper av barn och unga menar att det ofta inte är avgifterna allena som är orsaken till att vissa grupper av barn och unga inte deltar.

Idrott och integration

Fortsatt satsning på särskilda medel om 64 miljoner kronor för nyanländas etablering.

Det återstår att se hur dessa medel ska följas upp av staten. RF och SKL har etablerat kanaler för att skapa synergieffekter och kunskapsutbyte kring idrott och integration för att kunna förstärka effekterna av satsningarna.

Frågor om kultur kan ställas till Joakim Feldt tfn 08-452 71 72 och om idrott till Nils-Olof Zethrin tfn 08-452 79 96, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Infrastruktur och fastigheter

Ökade satsningar på drift och underhåll järnväg och väg

Regeringen ökar satsningen till underhållet till järnväg med 400 miljoner kronor för åtgärder på järnväg i landsbygd. Denna ökning är utöver den tidigare aviserade förstärkningen av drift och underhåll av järnvägsinfrastrukturen under åren 2016 till 2018 med 1,2 miljarder kronor per år. Regeringen satsar också 400 miljoner kronor på vägunderhåll i landsbygd. Satsningarna avser perioden 2016–2019.

SKL ser positivt på satsningen av ökat drift och underhåll av järnväg och väg. Den regionala tågtrafiken är av betydelse för arbetspendling. Tågtrafiken utgör ofta stommen i det regionala kollektivtrafiksystemet. Stopp och förseningar i tågtrafiken leder till stora kostnader bland annat för de regionala kollektivtrafikmyndigheterna. Vägnätet på landsbygden är centralt för en fungerande arbetspendling med bil i landets glest befolkade områden.

Främjande av kollektivtrafik på landsbygd

Regeringen föreslår en satsning 2016–2019 på kollektivtrafik i landsbygd för att främja den regionala tillväxten och goda levnadsvillkor på Sveriges landsbygd. Satsningen föreslås uppgå till 199 miljoner kronor 2016, 209 miljoner 2017, 210 miljoner 2018 samt 230 miljoner under 2019.

Trafikverket är den part som ska samråda med länen om vad som kan uppnås i respektive län. Trafikverket ska sedan lämna förslag till regeringen om hur medlen bäst kan användas. Ett exempel på åtgärd kan vara förbättringsåtgärder på järnvägar i landsbygd av betydelse för kollektivtrafiken. Ett annat exempel är investeringar som främjar ökat kollektivtrafikresande med buss. Regeringen föreslår att Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) ges i uppdrag att genomföra en studie om hur exempelvis innovativa lösningar kan öka medborgares vilja och möjlighet att utnyttja kollektivtrafik på landsbygden. I och med det föreslår regeringen att anslag 1:9 Statens väg- och transportforskningsinstitut ökas med 1 miljon kronor per år 2016–2017.

SKL ser positivt på satsningen på kollektivtrafik på landsbygd, som står inför många utmaningar. Det är viktigt att Trafikverket tar in respektive läns behov. Den regionala pendlingen är viktig ur flera perspektiv och SKL kommer att stödja och bevaka att medlemmarnas behov tas till vara, så att satsningar tillgodoser respektive läns förutsättningar.

Elbusspremie

Satsningen föreslås uppgå till 50 miljoner kronor 2016, 100 miljoner 2017–2019. Anslaget får användas för utgifter för bidrag till juridiska personer som har förvärvat en ny elbuss. Anslaget får även användas för utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

SKL ser positivt på införandet för att främja introduktionen på marknaden för eldrivna bussar.

En tvåårig cykelsatsning och Nationell cykelstrategi

Satsningen föreslås uppgå till 25 miljoner kronor 2016 och beräknas till 75 miljoner 2017. Satsningen avser bidra till att uppnå ett mer hållbart transportsystem och regeringen avser att arbeta för en ökad och säker cykling. Ett led i detta arbete är att i dialog med berörda aktörer ta fram en nationell cykelstrategi. Kommunerna har en central roll i arbetet för att främja cykling genom deras ansvar för cykelinfrastrukturen i tätorterna.

SKL ser positivt på satsningen på ökad och säker cykling. Som budgetpropositionen konstaterar är kommunerna, bland annat i egenskap av väghållare för cykelinfrastrukturen i tätorterna, central i arbetet för ökad och säker cykling. SKL vill vara med att bidra i arbetet med den nationella cykelstrategin så att satsningen på 100 miljoner kronor kan skapa så stor nytta som möjlighet ute i våra kommuner.

Regelefterlevnad

Sedan tidigare finns möjligheten för behöriga myndigheter att besluta om hindrande av fortsatt färd i samband med olika regelöverträdelser. Sedan den 1 mars 2015 får

Polismyndigheten och Tullverket dessutom besluta om att vidta särskilda åtgärder för att hindra fordons fortsatta färd. Myndigheterna får nu förse fordon med mekanisk, elektronisk eller annan låsanordning (klampning). Syftet är att ge dessa myndigheter möjligheter att på ett effektivt sätt se till att beslutade förbud mot fortsatt färd följs. De nya reglerna ger också möjligheter att, i samma syfte, beslagta exempelvis färdhandlingar, registrerings skyltar och nycklar.

SKL ser positivt på att Polismyndigheten och Tullverket nu får utökade möjligheter att hindra fortsatt färd i samband med regelöverträdelser. SKL vill samtidigt påpeka att arbetet med att identifiera lämpliga uppställningsplatser för dessa fordon både på statligt och kommunalt vägnät bör intensifieras.

Utvecklad statistik om Maritima Näringar och uppföljning av maritim strategi

Inom ramen för arbetet med den maritima strategin har bl.a. behovet av en utvecklad uppföljning avseende de maritima näringarna uppmärksamats. Behovet består dels i utvecklad kunskap och statistik kring de enskilda maritima näringarna, dels i att åstadkomma en långsiktig uppföljning och utvärdering av utvecklingen.

SKL ser positivt på regeringens satsning på framtida utvecklingsarbete kring de maritima näringarna. Sveriges vattenvägar är och förblir en viktig del i infrastruktur och därför är det också viktigt att kunna identifiera åtgärder och utvärdera effekter av satsningar på området.

Frågor om Infrastruktur och fastigheter kan ställas till Jan Heimdal, tfn 08-452 79 15, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Bostäder

Investeringsstöd till bostäder för äldre

I syfte att öka antalet bostäder för äldre avser regeringen att införa ett nytt investeringsstöd. Detta anslag föreslås för ändamålet öka med **150 miljoner kronor**. Stödet ska stimulera ombyggnation och nybyggnation av särskilt boende samt bostäder på den ordinarie bostadsmarknaden som riktar sig till personer över 65 år. Anslaget ökar till 300 miljoner år 2017 och till 400 miljoner 2018–2019.

Andra förändringar inom bostadsförsörjning och byggande

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 7 064 miljoner kronor 2016. I jämförelse med de anvisade medlen för 2015 ökar ramen för utgiftsområdet med 5 856 miljoner.

Förändringen förklaras i huvudsak av att följande stöd införs 2016:

- stöd till energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer + 1 miljard per år för perioden 2016–2019
- stöd till upprustning av skollokalerna, 330 miljoner per år
- Utemiljö förskolor, skolor och fritidshem 500 miljoner år 2016
- stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande med 1,9 miljarder år 2016, 1,8 miljarder år 2017 och 1,3 miljarder 2018–2019
- samt investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande med 2,2 miljarder år 2016, 2,7 miljarder 2017 och 3,2 miljarder 2018–2019

Frågor om Bostäder kan ställas till Jan Heimdal tfn 08-452 79 15, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Miljö och energi

Miljöfrågor i budgetpropositionen

Enligt regeringsförklaringen ska Sverige bli ett av världens första fossilfria länder. Regeringen presenterar i budgetpropositionen en mix av stimulansbidrag och straffbeskattning på fossila bränslen.

Regeringen har tidigare aviserat satsningar om en miljard kronor per år på att renovera och energieffektivisera flerbostadshus (se ovan) i områden med socioekonomiska utmaningar. Det tidigare aviserade stödet till lokala och regionala klimatinvesteringar, investeringsstödet Klimatklivet, på 125 miljoner kronor i år, föreslås till 600 miljoner per år 2016–2018.

En satsning på klimatanpassning, 57 miljoner per år ska stärka kommunernas arbete med klimatanpassning och höja kunskapen hos myndigheter, kommuner, näringsliv och enskilda.

Stödet till solceller ökar till 390 miljoner kronor per år 2017–2019 och ligger 2016 på 225 miljoner. En satsning görs på lagring av egenproducerad el, totalt 25 miljoner 2016 och 50 miljoner per år 2017–2019. Regeringen vill även inrätta ett nationellt forum för smarta elnät för 10 miljoner per år 2016–2019. En strategi för hållbar konsumtion tas fram.

Höjda miljöskatter

Miljöskatterna höjs med 48 öre per liter för bensin och med 53 öre per liter för dieselbränsle från 1 januari 2016.

Frågor om Miljö och energi kan ställas till Andreas Hagnell tfn 08-452 78 66, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Arbetsgivarfrågor

Lönebildning

Regeringen konstaterar att en väl fungerande lönebildning kännetecknas av att mål som hög sysselsättning, prisstabilitet, god konkurrenskraft och ökade reallöner blir möjliga att förena. Förhandlingsöverenskommelser mellan arbetsmarknadens parter ger legitimitet och stabilitet och är en förutsättning för arbetsfred och konkurrenskraft. Den svenska modellen baseras på att den internationellt konkurrensumsatta sektorn är lönenormerande. Modellen har i två decennier bidragit till en varaktig reallönetillväxt på i genomsnitt 2,1 procent per år. Under 2016 ska 475 löneavtal som berör 2,9 miljoner arbetstagare omförhandlas. Merparten av dessa avtal löper ut i mars och april 2016.

Den ovägda skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittslön på hela arbetsmarknaden är 13,2 procent 2014. Skillnaden har minskat med 3,1 procentenheter under perioden 2005–2014. Det beror främst på att arbetsmarknadens sammansättning har

ändrats, men även att lönerna har ökat mer för kvinnor än män. Regeringen anser att löneskillnader mellan kvinnor och män är oacceptabla och succesivt måste minska. Huvudansvaret för lönebildningen ligger hos arbetsmarknadens parter men staten har ett övergripande samhällsekonomiskt ansvar. Regeringen lämnar därför förslag på åtgärder, t ex för ett mer jämställt uttag av föräldraledighet mellan könen. Regeringen anser också att det är angeläget att återinföra kravet på årliga lönekartläggningar. *Se mer under avsnittet om Jämställdhet.*

Regeringen har inlett en nationell samling för att öka läraryrkets attraktivitet. En central del är en satsning på höjda löner för lärare. Reformen bygger på att skolhuvudmännen lokalt fattar beslut om lönehöjningar. Huvudmännen bestämmer (med hänsyn till vissa kriterier som kommer anges i statsbidragsförordning) hur många och vilka som ska erhålla lönehöjningen och hur mycket dessa ska få i höjd lön. Statsbidraget kommer bara att betalas ut till en huvudman som höjer lönen för lärare eller förskollärare utöver vad som följer av den ordinarie lönerevisionen. *Se mer under avsnittet om Läraryrket och lärarutbildning.*

Regeringen räknar med en fortsatt dämpad löneöknings- och inflationstakt. Enligt konjunkturlönestatistiken ökar timlönen med 2,8 procent under 2014. Jämfört med vårpropositionen reviderar regeringen ned prognosen för timlöneutvecklingen 2015 till 2,5 procent och 2016 till 3,0 procent. För perioden 2017–2019 bedöms timlönen öka med strax över 3 procent per år.

Frågor om lönebildning besvaras av Lena Schaller tfn 08-452 75 63, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsrätt

Utstationeringslagen

Regeringen avser att fortsätta med arbetet att se över och skärpa utstationeringslagen och att genomföra det s.k. tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet inklusive införandet av ett entreprenörsansvar.

Kollektivavtalsenliga upphandlingar

Regeringen har för avsikt att ratificera ILO-konvention 94. ILO-konventionen nr. 94 rör arbetsklausuler vid offentlig upphandling och ålägger offentliga arbetsgivare att ställa krav på kollektivavtalsenliga villkor vid upphandling.

Visstidsanställningar

Förslag till skärpta åtgärder mot missbruk av visstidsanställningar bereds i Regeringskansliet utifrån departementspromemorian DS 2015:29. Förslaget innebär i huvudsak att en allmän visstidsanställning övergår till en tillsvidareanställning efter två år inom en femårsperiod, eller oavsett tidsram, om en arbetstagare har haft flera tidsbegränsade anställningar som följt på varandra utan uppehåll eller med högst 180 dagars mellanrum. I en sådan kedja av visstidsanställningar kan allmän visstidsanställning, vikariat och säsongsanställning ingå som länkar men endast den sammanlagda tiden i anställningsformen allmän visstidsanställning har betydelse för om en anställning ska övergå till en tillsvidareanställning. Avsteg från lagens regler föreslås kunna ske ge-

nom kollektivavtal. Vidare föreslås att arbetstagare med tidsbegränsad anställning ska få rätt till information om sådant som har betydelse för rätten till tillsvidareanställning. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2016.

Frågor om Arbetsrätt besvaras av Tomas Björck tfn 08-452 78 38 eller Malin Looberger tfn 08-452 78 58, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Diskriminering

Regeringen ser behov av att fortsatt stärka lagstiftningen som rör diskriminering så att denna blir så effektiv och heltäckande som möjligt. Reglerna i diskrimineringslagen (2008:567) med avseende på aktiva åtgärder bör ändras. Regeringens ambition är att kravet på aktiva åtgärder ska utökas till att gälla samtliga diskrimineringsgrunder och att reglerna för lönekartläggning och handlingsplaner för jämställda löner bör ändras för att i denna del uppfylla riksdagens tillkännagivande från 2013 (bet 2012/13:AU10, rskr. 2012/13:260). Regeringen avser att återkomma med en proposition till riksdagen i dessa frågor. Regeringen kommer också att se över hur diskrimineringslagens skydd mot bristande tillgänglighet kan stärkas ytterligare.

I januari 2014 utsågs en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur arbetet mot diskriminering kan organiseras och effektiviseras. Utredaren ska utreda och ge förslag som säkerställer goda förutsättningar för personer som utsätts för diskriminering att ta till vara sina rättigheter (dir. 2014:10 och dir. 2014:79). Uppdraget ska redovisas senast den 18 december 2015.

Frågor om Diskriminering besvaras av Tomas Björck tfn 08-452 78 38, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Målet för utgiftsområdet

Regeringen uppger att deras socialförsäkringspolitik syftar till en mer trygg, effektiv och förutsägbar försäkring. Målet för utgiftsområdet är att sjukfrånvaron ska ligga på en långsiktigt stabil och låg nivå. Ohälsotalet minskade under åren 2003–2013, numera ökar det långsamt. Ökningen förklaras av att fler sjukfall startar och även av att sjukfallens varaktighet ökar. Den vanligaste sjukskrivningsorsaken för såväl kvinnor som män är nedsättning av arbetsförmåga på grund av psykisk ohälsa.

Avskaffande av den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen och ALI

Den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen föreslås avskaffas från och med 1 februari 2016. Regeringen menar att även ALI (arbetslivsintroduktion hos Arbetsförmedlingen) kan avskaffas eftersom behovet att delta i introduktionen följaktligen kommer att upphöra. Förslaget beräknas, i budgeten, minska kommunernas kostnader för försörjningsstöd med cirka 100 miljoner kronor per år.

Sjukpenning och rehabilitering med mera – viktigt att kontrollera inflödet av sjukskrivningar

Regeringen konstaterar att inflödet av nya sjukfall, som blir minst 30 dagar, har ökat i en relativt hög takt sedan 2010. Ökningen väntas fortsätta framöver. Nyckelfaktorer är

hur många sjukfall som kommer att starta under de närmaste åren samt i vilken takt sjukfallen kommer att avslutas.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning besvaras av Tina Eriksson tfn 08-452 77 27, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Vad gäller ålderspensionssystemet och den ekonomiska tryggheten vid ålderdom föreslås inga betydande förändringar. Den största nyheten inför 2016, det vill säga ökningen av inkomstpensionerna, är inte en följd av regeringens förslag utan ett resultat av den positiva balanseringen i pensionssystemet.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid ålderdom besvaras av Jesper Neuhaus tfn 08-452 79 17, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmiljö

Den satsning som regeringen inledde och beräknade i Vårändringsbudgeten för 2015 genomförs.

Frågor om Arbetsmiljö besvaras av Ned Carter tfn 08-452 76 23, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Integration i arbetslivet

De närmaste åren förväntas befolkningen i Sverige öka i snabbare takt än tidigare, främst till följd av oroligheter i omvärlden som gör att många människor ansöker om asyl i Sverige. Många av dem är i yrkesverksam ålder. Den snabbt växande befolkningen till följd av ökad invandring innebär stora möjligheter för Sverige och kan bidra till en växande och dynamisk ekonomi. Samtidigt innebär det också utmaningar.

Snabbspår för nyanlända

Många nyanlända har både utbildning och erfarenhet i yrken där det råder brist på utbildad och erfaren arbetskraft på den svenska arbetsmarknaden. Dessa personers kunskap och färdigheter behöver tas tillvara snabbare och effektivare. Regeringen har därför tillsammans med arbetsmarknadens parter, Arbetsförmedlingen och andra berörda myndigheter fört samtal om åtgärder för att inom ramen för etableringsuppdraget skapa snabbare vägar, så kallade snabbspår, in på arbetsmarknaden för nyanlända som har utbildning eller yrkeserfarenhet som efterfrågas i Sverige.

För att möjliggöra insatser för deltagare inom och påskynda nyanländas etablering i arbetslivet föreslår regeringen att tillföra 260 miljoner kronor år 2016, 322 miljoner 2017, 307 miljoner 2018 och 249 miljoner 2019 till satsningen på snabbspår. För att skapa förutsättningar för snabbspår ges även möjlighet för arbetsmarknadens parter att ansöka om medel för främjande- och utvecklingsinsatser. Utöver detta ges 115 miljoner 2016 till förstärkta etableringsinsatser.

Arbetsförmedlingen får bättre förutsättningar för etableringsuppdraget

Regeringen avser att tillföra mer resurser till Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag för etableringsuppdraget under 2016–2019 i syfte att förstärka arbetet att underlätta

och påskynda nyanländas etablering. Ökningen uppgår till 193 miljoner kronor 2016 och 93 miljoner per år 2017–2019. Regeringen avser även att se över regelsystemet för etableringsuppdraget. Syftet är att minska onödig administration och skapa förutsättningar för en ökad flexibilitet och effektivitet i uppdraget.

Ökade resurser till validering

Regeringen avser att inrätta en valideringsdelegation med uppdrag att följa, stödja och samordna ett intensifierat utvecklingsarbete inom valideringsområdet. Delegationen ska verka fram till och med 2019.

Regeringen föreslår att öka Socialstyrelsens förvaltningsanslag med 65 miljoner kronor 2016, och 42 miljoner årligen från och med 2017 som en långsiktig förstärkning. Syftet är att anställa fler handläggare och kunna genomföra fler kunskaps- och lämplighetsprov för att därigenom korta handläggningstiderna.

Regeringen föreslår även en ökning av anslaget till Universitets- och högskolerådets (UHR) bedömning av utländsk utbildning med 8 miljoner kronor 2016. Från och med 2017 beräknas satsningen uppgå till 12,5 miljoner.

Situationen vad gäller validering av reell kompetens bedöms att inte fungera tillfredsställande varför regeringen föreslår en tillfällig satsning på validering i form av att högskolorna får medel för att utveckla effektivare bedömningar av reell kompetens under 2016–2018. Satsningen föreslås uppgå till 30 miljoner kronor per år.

Utökade medel till kompletterande utbildningar

För många personer med en utländsk utbildning kan möjligheten att komplettera den vid en svensk högskola vara avgörande för etablering på den svenska arbetsmarknaden. Detta gäller inte minst inom de yrken för vilka det krävs legitimation för yrkesverksamhet.

Regeringen föreslår en satsning på ytterligare 25 miljoner kronor år 2016 på kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk utbildning motsvarande en svensk högskoleutbildning. Satsningen föreslås sedan öka till 75 miljoner 2017, 220 miljoner 2018 och 340 miljoner 2019. Satsningen ska innebära att flera ska få möjlighet att gå befintliga kompletterande utbildningar men också att utbildningar inom fler yrkesområden byggs upp.

Frågor om Integration i arbetslivet besvaras av Anders Barane tfn 08-452 74 38, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetskraftsinvandring

Regeringen har tillsatt en utredning som ska undersöka i vilken omfattning arbetskraftsinvandrare utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden och föreslå åtgärder för att stärka deras ställning. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2016.

Frågor om Arbetskraftsinvandring besvaras av Anders Barane tfn 08-452 74 38, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Jämställdhet

Jämställdhetspolitiken

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Regeringen anser att en viktig del i att skapa en mer jämställd arbetsmarknad är att minska ofrivilligt deltidsarbete och öka kvinnors arbetskraftsdeltagande. Heltidsarbete ska vara norm på hela arbetsmarknaden, med deltidsarbete som möjlighet. Vidare är en utbyggnad av välfärdssektorn en grundläggande faktor för kvinnors villkor på arbetsmarknaden. I ett modernt arbetsliv krävs också goda arbetsvillkor och en god arbetsmiljö. Dessutom måste de stora skillnaderna i pensionsinkomster mellan kvinnor och män minska.

Insatser för jämställdhet i budgetpropositionen för 2016

Regeringens strategi för jämställdhet är att arbeta med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering, därför avsätts mindre riktade jämställdhetsmedel.

Regeringen menar att löne- och inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ska minska och ett led i det arbetet är att återinföra kravet på årliga lönekartläggningar, regeringen avser därför att återkomma med en proposition gällande förändringar i diskrimineringslagen angående bl.a. lönekartläggning.

För att öka den ekonomiska jämställdheten vill Regeringen stimulera ett mer jämlikt uttag av föräldraledigheten. Regeringen har därför lämnat förslag till riksdagen om att införa en tredje reserverad månad i föräldrapenningen för vardera föräldern. Regeringen har också lämnat förslag till riksdagen om att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget. Eftersom jämställdhetsbonusen inte har haft någon mätbar effekt på fördelningen av föräldrapenningen kommer regeringen att avskaffa bonusen.

Samhället har ett extra stort ansvar för flickor och pojkar som far illa. Regeringen föreslår därför en satsning om 250 miljoner kronor per år 2016–2019 för att förbättra förutsättningarna för socialtjänstens arbete med barnärenden. Medlen ska i huvudsak gå till att stärka bemanningen, samt till satsningar på kompetens och kvalitet.

Frågor om Jämställdhet besvaras av Christin N Granberg tfn 08-452 76 30 och Johanna Heden tfn 08-452 78 81, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Läraryrket och lärarutbildning

Lärlönelyftet

Regeringen föreslår att en investering i höjda lärlöner genomförs. Reformen innebär att medel tillförs för höjda löner till vissa lärare i syfte att premiera skicklighet och utveckling i yrket. Det genomsnittliga lönepåslaget utgör 3 000 kr per månad och lärare. Reformen beräknas fullt ut utbyggd omfatta cirka 60 000 lärare på årsbasis. Genom lärlönelyftet föreslår regeringen att det investeras 3 miljarder kronor på årsbasis i höjda lärlöner. Reformen bygger på att skolhuvudmännen lokalt fattar beslut om lönehöjningar. Huvudmännen bestämmer utifrån vissa kriterier, som kommer att anges i stasbidragsförordning, hur många och vilka lärare som ska erhålla som ska erhålla lönehöjningen och hur mycket dessa ska få i höjd lön. Minst 90 procent av

medlen kommer att avsättas för förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer samt gymnasieskola och gymnasiesärskola. I övrigt kommer medel att även kunna användas för lönehöjningar inom förskola och fritidshem. Regeringen föreslår att det för andra halvåret 2016 avsätts 1,5 miljarder kronor till ett statsbidrag för höjda löner för lärare.

Karriärvägar för lärare

I tidigare budgetpropositioner har medel om 1,4 miljarder kronor beräknats för 2016, vilket motsvarar statsbidrag för löneökningar för cirka 16 000 förstelärare. För 2017 har dessutom i tidigare budgetpropositioner medel för motsvarande ytterligare 1 000 förstelärare beräknats. Det innebär att det från 2017 årligen beräknats 1,5 miljarder kronor för detta ändamål.

Regeringen vill utveckla satsningen på karriärtjänster så att fler skolor som är i behov av särskilda utvecklingsinsatser ska få ta del av medel för höjda lärarlöner.

Lärarytbildning för fler lärare och förskollärare

Regeringen utökar antalet platser på grundläro- och förskollärarytbildningarna liksom på specialläro- och specialpedagogutbildningarna genom att universitet och högskolor tillförs mer resurser. Därtill föreslår regeringen en kvalitetssatsning på läro- och förskollärarytbildningarna.

Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU)

Regeringen avser att fortsätta stödja försöksverksamhet med KPU. Totalt 18 miljoner kronor avsätts för ändamålet 2016. Regeringen beräknar totalt 18,8 miljoner för verksamheten 2017 och 14,3 miljoner 2018.

Särskild kompletterande pedagogisk utbildning för forskarytbildade

Även en satsning på en särskild KPU för personer med examen på forskarnivå, vilken ska leda till en ämnesläroexamen aviseras. Den bör riktas mot personer med ämneskunskaper relevanta för undervisning i matematik, biologi, fysik, kemi eller teknik. Regeringen avser att inför ett tillfälligt utbildningsbidrag till studenter som genomgår utbildningen. Regeringen föreslår att det inom ramen för avsatta medel för karriärtjänstreformen avsätts 7,6 miljoner kronor 2016 för satsningen. För 2017, 2018 och 2019 beräknas 15,1 miljoner avsättas årligen.

Kompetensutveckling för lärare och förskolepersonal

Regeringen föreslår 200 miljoner kronor för 2016 och samma belopp beräknas fr.o.m. 2017 för kompetensutvecklingsinsatser för lärare och förskolepersonal.

Satsning på specialpedagogisk kompetens

Regeringen genomför en särskild kompetensutvecklingssatsning för att öka tillgången till lärare med specialpedagogisk kompetens i framförallt förskoleklassen och i grundskolans årskurs 1–3. Åtgärderna handlar om att göra det mer attraktivt för verksamma lärare att vidareutbilda sig till specialläro eller specialpedagog och få huvudmännen att våga satsa på utbildningarna. Regeringen har infört en ökning av statsbidraget från 500 kronor per högskolepoäng till 1 000 kronor till de huvudmän vars lärare utbildar

sig till speciallärare inom ramen för satsningen Lärarlyftet II. Regeringen avser även att bredda insatsen inom Lärarlyftet till att gälla även andra specialiseringar än utvecklingsstörning. För detta ändamål föreslår regeringen 32 miljoner kronor 2016 och beräknar samma belopp årligen för 2017–2019.

Regeringen föreslår en ny fortbildningsinsats för att stärka den specialpedagogiska kompetensen generellt hos lärare i grundskolan och framförallt i årskurserna 7–9. Insatsen ska ge lärare grundläggande specialpedagogisk kompetens. För detta ändamål föreslår regeringen att 100 miljoner kronor avsätts för 2016 och beräknar 170 miljoner årligen för 2017 och 2018 samt 100 miljoner för 2019.

Regeringen gör det även mer attraktivt att utbilda sig till speciallärare och specialpedagog då dessa yrkesgrupper omfattas av investeringen i höjda lärarlöner.

Antalet utbildningsplatser på speciallärar- och specialpedagogutbildningarna utökas med 300 nybörjarplatser vilken planeras att genomföras under 2015 och 2016.

Kompetensutveckling för rektorer och förskolechefer

Regeringen avser att genomföra en satsning på kompetensutveckling om 7,5 högskolepoäng för förskolechefer 2015–2018. Statens skolverk har i uppdrag att utforma och svara för fortbildningssatsningen. Utbildningen påbörjas under våren. Regeringen beräknar att fortbildningssatsningen om 7,5 högskolepoäng för rektorer ska pågå till t.o.m. 2018. Regeringen föreslår 20 miljoner kronor för 2016 för kompetensutveckling och fortbildning av både rektorer och förskolechefer. Samma belopp beräknas för 2017 respektive 2018.

Lärarlyftet II

Regeringen föreslår att Lärarlyftet II förlängs samt föreslår att 100 miljoner kronor avsätts 2016. År 2017 beräknas 150 miljoner och för 2018 beräknas 100 miljoner för samma ändamål.

Snabbare hantering av lärarlegitimationer

Regeringen föreslår att Skolverket för arbete med att meddela legitimationer och bedöma behörigheter tillförs 75 miljoner kronor för 2016 och beräknar 15 miljoner för 2017.

Förstärkta satsningar på yrkeslärare

Regeringen föreslår att den pågående satsning som underlättar för yrkeslärare att minska sin tjänstgöringsgrad under den tid de går en behörighetsgivande utbildning förlängs till och med 2019. Samtidigt förstärks det statliga åtagandet genom att stödet till huvudmän för skolor där yrkeslärare undervisar samtidigt som de går en utbildning för att få lärarbehörighet förstärks. För satsningar på fler yrkeslärare med rätt behörighet föreslår regeringen att 22 miljoner kronor avsätts för 2016. Satsningen beräknas uppgå till 71 miljoner för 2017, 60 miljoner för 2018 och 20 miljoner för 2019. Regeringen har uttryckt sin avsikt att återkomma i frågan om yrkeslärare på sikt bör omfattas av kravet på lärarlegitimation.

Frågor om Läraryrket och lärarutbildningen besvaras av Ulrika Wallén, tfn 08-452 76 03 och Jan Bergström tfn 08-452 76 99, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Utbildning och universitetsforskning

Utbildning

För att fler behöriga sökande ska kunna genomgå högskoleutbildning föreslår regeringen en utökning av resurserna i hela landet. En utbyggnad av högskolan inleddes 2015 som beräknas motsvara ungefär 14 600 helårsstudenter då den fullföljt år 2019. Medel motsvarande 2 900 nya helårsstudenter för 2016 är en del i denna satsning. Utbyggnaden inriktas delvis mot specifika utbildningar, men ger även möjlighet för universitet och högskolor att bygga ut andra utbildningar utifrån studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Inom hälso- och sjukvårdens område gäller utbyggnaden utbildningar till sjuksköterska (700 platser), barnmorska (250 platser) och specialistsjuksköterska (600 platser). Utökningen är avsedd att genomföras under 2015–2017. Läkare- och tandläkarutbildningarna fortsätter öka fram till 2019 enligt tidigare aviseringar.

Särskilda satsningar görs på kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk utbildning. Idag omfattar dessa utbildningar läkare, lärare, tandläkare, sjuksköterskor och jurister. Ytterligare 25 miljoner kronor föreslås avsättas för 2016, inklusive studiemedel. För 2017 beräknar regeringen att ytterligare 75 miljoner avsätts, 220 miljoner 2018 och 340 miljoner 2019 utöver vad som tidigare beräknats. Detta för att fler personer ska ha möjlighet att delta i utbildningarna och att fler yrkesområden byggs upp, för de med psykolog- och biomedicinsk analytikerutbildning.

Regeringen föreslår att resurser för utbildning på grund- och avancerad nivå inte alla ska fördelas på grundval av utbildningarnas resultat.

Kunskapsatsning inom äldre- och funktionshindersomsorgen

I budgetpropositionen för 2016 föreslår regeringen att 200 miljoner kronor avsätts för en kunskapsatsning till verksamheter inom äldre- och funktionshindersomsorgen. Satsningen möjliggör stöd till kommunerna att fortsätta kompetensutveckla sin baspersonal inom dessa områden. Samtliga insatser ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Den nya kunskapsatsningen, som är en ettårig insats, är en del av ett större paket för bland annat ökad kvalitet inom äldreomsorgen. Regeringen menar att för att alla äldre kvinnor och män och personer med funktionsnedsättning ska få det stöd och den omsorg de behöver är personalens kompetens, utbildning och erfarenhet avgörande. Satsningen ska underlätta för kommunerna att erbjuda riktad kompetensutveckling för den personal som ger stöd till personer med funktionsnedsättning. Bland annat vill regeringen bidra till att ny nationell utbildning för baspersonal inom funktionshinderområdet utvecklas.

Satsningar på yrkeshögskolan

Regeringen aviserar i budgetpropositionen att det nästa år avsätts 150 miljoner kronor (251 miljoner inkl. studiemedel) för att kunna finansiera motsvarande 2 500 utbildningsplatser i yrkeshögskolan. Följande år utökas det till 360 miljoner (605 miljoner

inkl. studiemedel), motsvarande 6 000 utbildningsplatser. Det är en ökning av antalet utbildningsplatser med drygt tjugo procent. Tillskottet i höstens budget är en del av regeringens kunskapslyft och innebär att yrkeshögskolan får medel för över 30 000 permanenta utbildningsplatser när reformen är helt genomförd.

Regeringen föreslår också att Myndigheten för yrkeshögskolan ska få 2 miljarder kronor 2016 för att myndigheten ska ta fram valideringsstandarder. Vidare refererar regeringen till en Ds som SKL har fått på remiss, Ds 2015:41 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap, som innehåller flera nya förslag gällande yrkeshögskolan, bland annat förlängda beviljandeperioder.

Satsningar på yrkesprogrammen

Regeringen föreslår ett paket med investeringar för att stärka den gymnasiala yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft. Paketet innehåller bland annat en förlängning och förstärkning av satsningen på att få fler verksamma yrkeslärare att få behörighet. Regeringens avsikt är också att yrkeslärarna på sikt ska omfattas av kravet på legitimation i samma omfattning som lärare i övrigt och kommer att återkomma om detta. Dessutom innehåller paketet fortsatta satsningar för att stärka samverkan mellan skola och arbetsliv, bland annat för att ta om hand de förslag som yrkesprogramsutredningen väntas lämna senare i höst. Paketet innehåller även satsningar för att förstärka det arbetsplatsförlagda lärandet där regeringens avsikt är att anordnarbidraget för lärlingsutbildning görs om så att det stärker incitamenten att ha utbildade handledare på arbetsplatserna. I paketet ingår även insatser som direkt syftar till att stärka intresset för yrkesprogrammen. Här finns bland annat en förlängning av uppdraget att kompetensutveckla studie- och yrkesvägledare och en förlängning av Tekniksprånget. Regeringen föreslår att 67 miljoner kronor avsätts i budgetpropositionen för yrkesprogramspaketet 2016.

Rätt till Komvux

Regeringen aviserar i budgetpropositionen att de avser återkomma med förslag till att rätt till Komvux på gymnasial nivå införs. Det innebär en rätt för vuxna till utbildning som leder till grundläggande behörighet till högskolestudier och motsvarande behörighet till yrkeshögskolan samt särskild behörighet till högskolestudier. Rätten till Komvux planeras att träda i kraft under 2017 och regeringen kommer så snart som möjligt att skicka ut förslaget på remiss. Kostnaden för rätten till Komvux beräknas till 537 miljoner kronor från och med 2017.

Frågor om Utbildning och universitetsforskning, m.m. besvaras av Carin Renger tfn 08-452 75 09, Lotta Christofferson tfn 08-452 77 87 och Katarina Storm Åsell tfn 08-452 75 95, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmarknad

För utgiftsområdet föreslår regeringen att 80 miljarder anvisas. Den ökning som finns gentemot 2015 års budget är i huvudsak att regeringen för 2016 kommer att ge stöd till nystartsjobb och att stöd till yrkesintroduktion flyttas till utgiftssidan av statens

budget. En del av ökningen avser också högre utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser samt lönebidrag och Samhall.

Arbetslöshetsförsäkringen

Taket in arbetslöshetsförsäkringen höjdes den 7 september 2015. Regeringen har inlett ett arbete med att se över arbetslöshetsförsäkringen för att underlätta att fler ska kunna kvalificera sig för den och ansluta sig till den.

Nedsättningen av socialavgifter för unga

Regeringen föreslår att nedsättningen av socialavgifter för unga slopas helt från den 1 juni 2016. Nedtrappning har skett redan under 2015, se avsnittet ekonomi.

Arbetsförmedlingens arbete – Stöd och samverkan

Regeringen ser ett behov av att Arbetsförmedlingen arbetar mer med vägledning och rådgivning till arbetssökande samt ökar fokus på stöd till arbetsgivarna. Vikten av samverkan lokalt och regionalt understryks. Arbetsmarknadsutbildningens träffsäkerhet måste bli bättre och mer individanpassad. Fokus på samverkan med andra aktörer lyfts och här framhålls kommunerna som mycket viktiga och man pekar på att erfarenheter från ökad samverkan för unga även bör kunna användas inom andra områden.

Införandet av aktivitetsrapporterna

Arbetsförmedlingen är huvudsakligen positiva till införandet av aktivitetsrapporterna men ser att vissa problem kvarstår vad avser om de arbetssökande ska anses vara tillräckligt aktiva i sitt arbetssökande. Arbetsförmedlingen och regeringen för en dialog om utarbetande av tydliga riktlinjer inom detta område.

Traineejobben förlängs

Regeringen avser att införa en möjlighet att förlänga traineejobben inom välfärdssektorn. Det innebär att ett traineejobb inom sektorn kan pågå i två år.

Insatser för långtidsarbetslösa och för personer med funktionsnedsättning

Inga nya anvisningar till sysselsättningsfasen kommer att göras och de som har sysselsättningsplatser ska successivt erbjudas andra insatser som tidigare aviserats såsom extratjänster mm. Studiemotiverande kurser på folkhögskola för personer äldre än 25 år kommer att fortsätta och det kommer att bli möjligt för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att kunna gå kurser upp till 5 månader. Regeringen utökar platser på folkhögskolorna. Regeringen avser att införa en möjlighet att under sex månader deltidsstudera vid sidan av deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin. Man förlänger också möjligheten till studier i svenska för invandrare från sex månader till tolv månader inom garantin. Regeringen avser att satsa på yrkesinriktade kurser inom bristyrken på folkhögskola inom garantin under 2016–2019.

Regeringen satsar under 2016 300 miljoner kronor på Samhall och från 2017 och framåt 400 miljoner årligen. Därutöver satsar man på mer SIUS och lönestöden ökas med 400 miljoner för 2016 för att successivt öka för att 2019 vara 415 miljoner.

Validering

Regeringen tillsätter en ny valideringsdelegation för perioden 2015–2019 för att stödja, underlätta och samordna utvecklingsarbetet med validering. Detta för att öka utbud, kvalitet och tillgänglighet av valideringen. Regeringen avser också att tillföra resurser till Arbetsförmedlingen för validering.

Arbetslivsintroduktion avskaffas

Regeringen avser att avskaffa den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. I och med detta avser man också att avskaffa det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion.

Frågor som rör arbetsgivarrollen besvaras av Phia Moberg tfn 08-452 76 28 och Sandra Bergendorff tfn 08-452 76 20, avdelningen för arbetsgivarpolitik samt övriga frågor till Vivi Jacobsson-Libietis tfn 08-452 78 20 och Åsa Karlsson tfn 08-452 78 25, avdelningen utbildning och arbetsmarknad.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
Sektionen för ekonomisk analys

Annika Wallenskog

Signild Östgren